

Inatsisartuts Finanslov for 2020

Indledning

Med tak siger vi farvel til det frodige sommerland, som har givet fornyede kræfter til alle levende. Lad os hilse efteråret velkommen, som viser sig med hele Arktis styrke. Mørket i vores land viser os atter nordlys for at sige, at uanset hvor kraftfuld mørket er, så kan vi altid finde lys. Vi vil kæmpe mod alt der kommer imod os og vi skal altid tilpasse os både de lyse og mørke tider. Vores kræfter består i et samfund der løbende tilpasser sig sine omgivelser. Vi skal altid dele vores synspunkter med hinanden. Jeg vil på vegne af Inuit Ataqatigiit ønske alle lytterne velkommen.

Ubegrænset bemyndigelse til Naalakkersuisut

Den kommende Finanslov vil have stor indvirkning for samfundet i de kommende år. Naalakkersuisut foreslår forhøjelser af el-priser, afgifter på brændstoffer og passagerafgifter. Lad mig i min ordfører tale på vegne af Inuit Ataqatigiit understrege, at vi fastholder vores mål om forbedringer af folks levevilkår. Sagt med andre ord, er vi ikke tilhængere af, at man graver dybt i folks lommer for at flytte midlerne til Kalaallit Airports A/S. Vi ønsker at foreslå at man holder fingrene væk fra befolkningens penge, men i stedet gør noget ved de bemyndigelser som gør, at Naalakkersuisuts embedsmænd kan valte og forvalte mange midler. For det er netop disse enorme midler som strømmer ud af landet til konsultenter og serviceydelser.

Inuit Ataqatigiit har nøje gransket i forslaget til Inatsisartuts Finanslov for 2020 og i de efterfølgende overslagsår. Vi har som noget vigtigt bidt os mærke i, at Inatsisartut derigennem overdrager ansvar i stadigvæk stigende grad til Naalakkersuisut. Alle de bemyndigelser på stortset alle hovedkonti i finansloven skal fjernes. Inatsisartutmedlemmerne må tage stilling til den trinvis afskaffelse af "deres demokratiske rettigheder". Inuit Ataqatigiit har taget klar holdning til, at medlemmerne af Inatsisartut må arbejde og påtage sig ansvar. Vi kræver at man skærer ned på antal af bemyndigelser til Naalakkersuisut i Finansloven.

Vi har i denne valgperiode kunnet konstatere, hvor uenige folkevalgte kan blive i forhold til Kalaallit Airports A/S. Inuit Ataqatigiit har i Formanden for Naalakkersuisuts åbningstale samt i den efterfølgende debat herom, kunne konstatere at koalitionen og deres støtteparti forsøger at holde en bemyndigelse af, at Naalakkersuisut kan bruge mindst 1,2 mia. kr. Disse midler ønskes overført til Kalaallit Airports A/S.

Inuit Ataqatigiit har bemærket at Naalakkersuisut søger om en bemyndigelse hen over hovedet på Inatsisartuts Finans- og Skatteudvalg om at man yderligere overfører 1 mia. kr. til Kalaallit Airports A/S. Vi kan på ingen måde acceptere en bevilling i den størrelsesorden, som ovenikøbet søges uden en egentlig begrundelse. Denne ansøgning skal mindst drøftes i Finansudvalget. Finansudvalget må genvinde sin indflydelse og magt. Man kan ikke overdrage alt magten til Naalakkersuisut via bemyndigelser.

Lad mig understrege, at Inuit Ataqatigiits manglende tilslutning til lufthavnsprojekterne ikke skal forstås som modstand mod udvikling. Vi har været imod en plan som ikke er færdig, som ikke inddrager befolkningen, kommunerne og erhvervslivet som den kommer til at gå ud over, ligesom vi har udvist forsigtighed over for de negative konsekvenser for priser og afgifter samt samfundsudviklingen som følge af at man bygger lufthavnene samtidig.

Lad mig komme med en berigtigelse for den udtalelse som Formanden for Naalakkersuisut kom med i gårsdagens debat. Vi kæmper for udvikling. Den forskel vi i Inuit Ataqatigiit har i forhold til jer, er at vi ønsker at inddrage befolkningen i udviklingen. Men i hos Naalakkersuisut vælger at give en stor indflydelse til vores rigsfællesskabspartnere og giver dem mulighed for at tjene en stor afkast. Staten vil tjene tykt på Kalaallit Airports overskud, i besluttede at de får en bestemmende indflydelse som sågar gør, at man ikke kan stille politiske krav over for staten. Vi har vurderet overdragelse af en stor mulighed for selvforsørgelse af ressourcer til rigsfællesskabspartnere som værende i strid med selvstyreloven.

Lønsomhedsstudierne mangler begrundelser og vi ved ikke hvilke ændringer der jinner af den grundlag som blev besluttet gennem forrige års finanslov. Vi taler om mange penge, og folk har krav på at få oplyst om hvilke begrundelser Naalakkersuisut har. Den ansøgning som Naalakkersuisut fremkommer med i Finansloven er helt ny, som man særskilt skal tage stilling til. Inuit Ataqatigiit kræver at Finans- og Skatteudvalget undersøger sagen grundigt.

Med hensyn til hele lufthavnsprojektet er det ikke nok at Demokraatit og Naalakkersuisut ytrer mod mod til at kunne træffe beslutninger. Vi må vide sagens indhold, for borgerne har ret til beskyttelse af de folkevalgte. Sådanne modige beslutninger i blinde skal erstattes af oplyst grundlag og udredninger. Vi kræver at man ikke blot bruger politiske modsætningsforhold som agn til at påstå mod, men at man begrunder sine forslag. Lad os folkevalgte samle vores kræfter, for hvis projektet slår fejl, vil det være grønlandshistoriens største politiske fejl i samfundsudviklende prokter. Skift potensmålene ud med en konkurrence om oplyst viden, for det vil gavne os alle.

Hvis projektet er så perfekt, hvorfor laver man store ændringer på hele lufthavnsprojektet inden der er gået 1 år? Hvorfor søger man en stor tillægsbevilling? Hvorfor udtalte Naalakkersuisut sidste år, at grundlaget for hele lønsomheden for lufthavnsprojektet er, at Kangerlussuaq og Narsarsuaq ikke som i dag kan fungere som atlantlufthavne? Så set i det lys, hvem er det så der kommer med sandfærdige udtalelser til befolkningen? Nogen må komme med en meget god forklaring. Nu oplyser man pludselig at Kangerlussuaq skal bevares, også som en atlantlufthavn. Skal det forstås på den måde, at Naalakkersuisut sidste år misinformerede Inatsisartut? Kære Formand for Naalakkersuisut; du må komme med en afklaring, idet dine afsluttende bemærkninger i forbindelse med debat om din åbningstale er officielle udtalelser.

Inuit Ataqatigiit har fulgt med i Naalakkersuisuts redegørelser, planer og lovforslag. Naalakkersuisut kan ikke bruge ukorrekte begrundelser for at møde tilslutning i Inatsisartut. Vi ønsker en skriftlig redegørelse om hvordan fortsat drift af Kangerlussuaq som atlantlufthavn ikke var lønsomt for hele lufthavnsprojektet det ene år, mens det i den efterfølgende år lige pludselig kan blive lønsom. Naalakkersuisut hemmelige initiativer i udvalgene må bringes til ophør. Kære Formand for Naalakkersuisut; hvis du nægter at der sker en lukket forvaltning, må du bevise dette gennem åbenhed i din regeringsførelse. Du må sammen med resten af Naalakkersuisut skifte påstande med konkrete handlinger.

Inuit Ataqatigiits kritik er ikke modstand mod erhvervs- og turismeudvikling.

De ældre

Alderspensionen skal kunne tilbyde de ældre et liv med gode kår. Derfor er Inuit Ataqatigiit utilfredse med, at Naalakkersuisuts forbedringer af alderspensionen kun kommer arbejdsdygtige ældre til gode. Hvad vil dette komme de ældre i bosteder med arbejdsledsløshed og byder til gavn? Vi mener at man i beslutningen

skal tage udgangspunkt i, at vores land skal tilbyde de bedste muligheder til pensionister. Da alderspensionen er en vigtig del af forbedringerne af ældres kår, må grundpensionen være bedre end det det forrige Naalakkersuisut tilbød.

Sammen med andre partier har vi stillet helt klare krav til Naalakkersuisoq for Finanser og Naalakkersuisoq for Familier. Vi er chokerede over, at Naalakkersuisut indtildato nægter at give indrømmelser. For det kan jo ikke være sandt. Alderspensionen skal forbedres til alle landets ældre. Det er ikke nok, at der kun tilbydes forbedringer til de arbejdsduelige ældre. Vi har under forhandlingerne krævet at alderspensionen hæves til gavn for alle de ældre her i landet.

Erhverv og turisme

Vi er imod for modstandens skyld, hvorfor vi i Inuit Ataqatigiit har fremsat et forslag om at Naalakkersuisut pålægges om udviklingsmidler der bevilges gennem finansloven, bliver overført til kommunerne for at styrke erhvervslivet og turismen. Vi har fremsat ønsker om bevillinger til at etablere flere veje mellem bosteder og byer og har søgt tilslutning, netop for at fremme muligheder for mere økonomisk indtjening på fødevarerforsyningsområdet, beskæftigelsen samt på turismebaserede arbejdspladser hos borgerne.

Der er mange midler i finansloven som kunne overdrages kommunerne. Mange iværksættere ude på kysten har bekræftet og videregivet informationer til Inatsisartut om at de forgæves søger støtte til bade erhvervs- og turismeudvikling samt at de ikke forstår de vedvarende afslag som de modtager, ligesom de ytrer at der skal ske ændringer af organiseringen af disse midler. Så vidt vi ved uddeles der sågar støttemidler til råstofindustrien, som slet ikke mangler midler. Hvorfor inddrager vi ikke de fastboende, som altid vil bo i dette land og give dem muligheder? Inuit Ataqatigiit finder det beklageligt, at koalitionen fortsat undlader at tage stilling til vores forslag.

I går hørte vi Siumuts ordfører der i sammenhæng med bolig, social og arbejdsmarkedsområdet ytre efterlysning om samfinansiering med rigsfælleskabspartnere om løsninger på områderne. Det er i sig selv i orden at søge hjælp, men vi kan ikke drive dette land og sætte vores lid til, at andre udefra vil løse stortset alle vores problemer, hvorfor vi ønsker at styrke kommunernes økonomiske ressourcer gennem bevillinger.

Inuit Ataqatigiit håber at alle partier kommer væk fra at fokus på bevillinger til de i forvejen økonomisk stærke byer, og i øvrigt ikke nøjes med at debattere, men realiserer udvikling i yderområderne gennem håndgribelige bevillinger.

Salg af ejerandele

Inuit Ataqatigiit bemærker at Naalakkersuisut gennem tekstanmærkning i hovedkonto 10.13.10 søger om bemyndigelse til at indskyde indtægter på hovedkonto 10.13.10 Udbytte, udlodning og salg af aktieselskaber der overstiger 170,4 mio. Bemærk at der i teksten på Naalakkersuisuts ansøgning står "der overstiger 170,4 mio. kr.". Sagt med andre ord søger de om en bevilling uden loft. Vi ønsker at dette forhold undersøges nøje i udvalget.

Indvidere søger Naalakkersuisut om bemyndigelse til, at man pr. automatik overfører uforbrugte midler i Anlægs og Renoveringsfonden til Fonden for langsigtede investeringer. Inuit Ataqatigiit finder det bekymrende for udviklingen i kysten, at Naalakkersuisut får bemyndigelse til at trække anlægsinvesteringer,

idet man i tekstanmærkningen ikke taler om øgede bevillinger. Inuit Ataqatigiit kræver en nøje undersøgelse i Finansudvalget om dette forhold.

Den kommende grundlov

Hovedkonto 20.01.13 Forfatningskommission og -sekretariat. Vi taler om opgave af den allerstørste betydning, en kommende grundlov for vores samfund og som giver lovgivningsmæssige rammer for vores nationale særegenhed, kultur og værdier, hvorfor Inuit Ataqatigiit finder det beklageligt og er imod, at man agter at standse dette arbejde. Vi mener at der skal stabile bevillinger fra år til år for vores kommende grundlov.

Vi kan som lovgivere ikke forsøge at udføre venstrehåndsarbejde for et så vigtig og betydningsfuld lov. Der skal afsættes midler i alle overslagsår. Vi skal vise at vi politikere ønsker at give sikre økonomiske rammer for dette vigtige arbejde. Vores lovgivningsmæssige identitet kan ikke drives gennem så en identitetsløs politisk ledelse. Det er yderst mærkværdigt at man anser at arbejdet allerede vil stå klar til næste år.

Hovedkonto 20.30.01 Økonomi og Personalestyrelsen, ASA

Inuit Ataqatigiit ønsker det undersøgt, at man i tekstanmærkninger til 20.30.01 finder at styrelsen vil fortsætte uden ændringer fremadrettet. Jeg vil citere følgende tekstanmærkninger:

Oqaasertaliussani konto pingaarneq 20.30.01 ukiuni arlalinni taamaattussaannartut isigineqalersimasooq misissuiffigineqartariaqartoq Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut. Oqaasertat imaattut issiassavakka:

“Naalakkersuisut bemyndiges til at indgå aftaler vedr. køb af varer og tjenesteydelser. Aftalerne må ikke overstige den samlede bevilling, og må ikke gå ud over budgetoverslagsårene.”

Inuit Ataqatigiit ønsker at opfordre Naalakkersuisut til nøje at undersøge de mange midler – samlet set på 3,5 mia. kr. – der benyttes til køb af serviceydelser. Vi håber at Naalakkersuisut vil finde besparelser, idet vi her taler om store midler. Dermed kan Naalakkersuisut gøre en indsats til at lette de takster vi anvender i samfundet samt at vi ikke nøjes med at sætte vores lid til de afgiftsforhøjelser og mange mange afgifter. Tekstanmærkningen fortsætter:

Derigennem skal man også der sikre besparelser på sundheds, uddannelses- og socialområdet. På tekstanmærkningen gives der mulighed for langsigtet planlægning og besparende.

Man kan ikke give Naalakkersuisut en bemyndigelse til at finde ubegrundede besparelser på sundheds, uddannelses- samt socialområdet. Inuit Ataqatigiit mener, at man stiller krav om, at Finansudvalget i det mindste først skal godkende disse initiativer.

Hovedkonto 20.30.05

“Naalakkersuisut bemyndiges til at indgå aftaler med eksterne samarbejdspartnere til løsning af opgaver, der falder inden for formålet med nærværende hovedkonto. Aftalerne må ikke overstige den samlede bevilling, og må ikke gå ud over budgetoverslagsårene.”

Der skal til tekstanmærkningen tilføjes at Naalakkersuisut kun kan indgå aftale efter Finansudvalget godkendelse. Kontraktsummerne for partnere i udlandet samt her i landet er ved at nå et omfang på

næsten 500 mio. kr. Der skal sættes en grænse, befolkningens midler skal kontrolleres også fra politisk hold samt fra lovgivernes side.

Ulighed blandt befolkningen

Det at der fra politisk hold udvises passivitet i forhold til de historisk store forskelle på folks levevilkår er stærkt bekymrende. Grønlands Statistiks tal viser på sort og hvidt at mange borgere her i landet har yderst bekymrende levevilkår. Inuit Ataqatigiit finder initiativet omkring beskæftigelsesfradraget som udmærket, for det er nødvendigt at arbejdet skal kunne betale sig. Såfremt beskæftigelsesfradraget giver lavindkomstgruppen yderligere midler, findes det nødvendigt, at man uden yderligere forsinkelse laver undersøgelse herom. Inuit Ataqatigiit finder det mest retfærdigt, at subsidierne på området tilfalder de personer med størst behov for støtte.

Redegørelser samt dokumenter fra departementerne viser at, såfremt incitamenterne for at arbejde bliver højere end passiv forsørgelse, skal offentlig forsørgelse samt løn fra arbejde adskilles fra hinanden. Hvilket vil sige, at arbejds løn skal være så opmuntrende, at livet som arbejdssøgende fravælges. Lad os undersøge om beskæftigelsesfradraget kan give lavindkomstgruppen flere penge, uden at højtindkomstgruppen lider afsavn. Finansudvalget må foretage undersøgelse, og hvis Naalakkersuisut fastholder deres forhandlinger, så mener Inuit Ataqatigiit at dette er et oplagt emne at tage fat i under forhandlingerne.

Turisme, trafik og økonomi

Turismen skal være et velfungerende erhverv. Et velfungerende erhverv er ikke en ubegrænset og ukontrolleret masseturisme. Inuit Ataqatigiit er ikke enige med, at man nedsætter afgiften på krydstogtturismen, mens man med den anden hånd øger passagerafgiften samt afgift på fossile brændstoffer for borgerne i vores eget land. Turister og turisterhvervene må pålægges afgift for at få gavn af vores land, dets befolkning samt miljø. Inuit Ataqatigiit mener, at landet skal have større gavn af krydstogtturismen.

Det land som turisterne færdes i skades i større grad, især hvad angår de større turismemål uden for Nuuk. Det skal også bemærkes, at der stadigvæk kommer flere og flere sejlskibe til vores farvande i de senere år. Især i Sydgrønland vender de tilbage år, efter år, at man efterhånden kender personerne godt og anser dem som venner og medborgere. Turistudflugter med sejlskibe er blevet almindelig.

Man gør stor brug af naturen i det allersydligste Grønland, og sporene af dem er tydelige. Vi må som lovgivere gribe ind. Hvis ikke fri affald ude i naturen samt gratis brug af både land og ressourcer ikke skal gå ud af kontrol i fremtiden må vi handle. Vi skal i både Naalakkersuisut og Inatsisartut ikke blot debattere et begrænsende indgreb gennem afgifter, vi skal handle! Lad Finansloven være indledningen til en debat om hvilke handlinger vi skal indlede med.

Katastrofen – hvad skal der ske?

Naalakkersuisut fremsætter i finanslovsforslaget at man skal oprette et fond således at de lande som efter tsunamien i Nuugaatsiaq har afgivet et løfte om støtte, kan få mulighed for at indbetale deres hjælp. Inuit Ataqatigiit anser tekstanmærkningen som et bevis på, at der stadigvæk tilbagestår en stor indsats for at hjælpe de ramte. Her er det vigtigt, at Naalakkersuisut tager stilling til, hvor retfærdigt det er, at borgere fra

Nuugaatsiaq og Illorsuit, som er blevet tvunget til at flytte til en anden by, som blandt andet i forvejen ejer et hus som de har betalt, oveni får pålagt til at betale leje til et nyt hus eller fra starten af skal til at afdrage et nyt hus.

Dette spørgsmål kræver ikke et professorat til at kunne besvare. Det er et politisk spørgsmål og det gælder folks og familiers liv. Når man igennem mange år har afdraget noget til det offentlige og efter en katastrofesituation, må med "tvang" skal flytte til et nyt hus, så kan man altså ikke til at betale for huset helt fra starten af, eller sågar betale leje.

Vi fra Inatsisartut må kræve at få oplyst folks situation før den 17. juni 2017. Det skal ikke være sådan, at katastrofen har medført at folk får forværret deres levevilkår i en betydelig grad samt at familier skal miste de aktiver som de gennem et langt arbejdsliv har afdraget. Naalakkersuisut må lave en grundig statusrapport og præsentere dette for Inatsisartut.

Samtidig henviser vi følgende tekstanmærkning til undersøgelse i Finansudvalget, for at få bekræftet om det er korrekte: "Tekstanmærkningen vil ikke kunne danne grundlag for afholdelse af udgifter relateret til boligen, efter at en borger har fået tilbud om en blivende bolig. Der kan heller ikke afholdes udgifter relateret til genanskaffelse af arbejdsredskaber efter at en borger har genoptaget sit hidtidige erhverv, er optaget på en uddannelse, eller kommet i anden beskæftigelse af mere end 7 dages varighed.

(Her taler man om folk fra Nuugaatsiaq og Illorsuit)

Ren energi

Inuit Ataqatigiit ønsker at understrege, at det ikke er nok, at fritagelse af indførselsafgift samt afgift for motorkøretøjer af motorkøretøjer der drives af el eller brint kun gælder til 31. december 2020. Andre lande har initiativer der fremmer grøn energi, og det med at Grønland er en del af den globaliserede verden forpligter. Det gode mål om hvilke personer med bestemte biler kan ikke afskaffes.

Lad os her i landet overhale andre lande med, at flertallet af vores biler får energiforsyning fra ren vandkraftenergi. Lad os sætte som mål om at udskifte benzinstandere med el-standere. Lad Nukissiorfiit og tilsvarende firmaer sælge opladning til biler for det samfund som har bidraget til anlæggelse af vandkraftværker og dermed fremadrettet bliver forhandlere af ren energi.

Man kan hvad man vil og vores land kan blive et land som resten af verden ser op til. Hos Inuit Ataqatigiit nøjes vi ikke med at sige, at vi har en miljøpolitik, for dette skal gerne resultere i konkrete initiativer som realiseres. Her ønsker vi også at benytte afgiftsfritagelse for motorkøretøjer som et incitament til køberne. Inuit Ataqatigiit foreslår hermed, at Naalakkersuisut ytrer om afgiftsfritagelse for de næste 10 år. Vi skal som indbyggere i den globaliserede verden kæmpe for forurening af miljø, klimaforandringerne samt udledning af skadelige partikler ud i atmosfæren. Små afgifter som alligevel ikke batter, skal ikke stå i vejen for at opnå et stort og glørværdigt mål.

Vi skal ikke gå baglæns tilbage til fortiden. Vi skal her i landet tage et større ansvar for, at vores civilisation ikke overdrager et mere forurenet land til den næste generation. Vi skal væk fra år til år tænkning, men se længere ud i fremtiden samt at tænke over, at der stadigvæk tilbagestår en stor indsats i Aasiaat og Qasigianguit.

Vi skal nedbringe vores afhængighed af importeret brændstof, ligesom ren elektricitet skal udvikles løbende. Hvis vi kan nedbringe importen af den allerede dyre olie, så kan vi opnå at nedbringe pengestrømmen ud af landet. Det kan bedst svare sig at slå to fluer med et smæk. Inuit Ataqatigiit ønsker at genfremsætte krav om, at der i denne finanslov bevilges midler til anlæggelse af vandkraftværk i Aasiaat og Qasigiannuguit. Aasiaat og Qasigiannuguit er byer som vi anser som vedblivende byer og som vil udvikle sig. Hvis man kan samles sig om denne ide, så lad os bevilge midlerne. Lad os beslutte os for, at vi ikke længere vil vente på dem der i 10 år har talt om at skulle lave planer og undersøgelser og i stedet finde løsninger. Vi skal altså videre. I går der kritiserede Formanden for Naalakkersuisut os om, at vi ikke ønsker udvikling, fordi vi ikke til fulde støtter lufthavnsplanerne. Hvad er Koalitionens holdning til, at man på denne finanslov giver bevilling til udvikling i både Aasiaat og Qasigiannuguit? Kan Siumut og Demokraatit tage stilling til en anlæggelse af vandkraftværk for Aasiaat og Qasigiannuguit samt deres bygder, som vil gavne deres udvikling og som ønskes af et samfund der som os ønsker udvikling? Jeg ønsker at der kommer et klart svar – også fra Formanden for Naalakkersuisut.

Lad os bevilge midler til anlæggelse af vandkraftværk i Aasiaat og Qasigiannuguit, som vil gavne forholdene, men som man ikke ønsker at bevilge midler til, hvor man nøjes med at snakke om projektet i det uendelige. Enhver udskydelse af projektet medfører større udgifter til anlæggelsen samt den fortsatte pengestrøm ud af landet.

Hos Inuit Ataqatigiit sætter vi vores lid til det kommende vandkraftværk, fordi den vil gavne erhvervsudviklingen og medføre at folk får gavn af deres ressourcer, ligesom det er nødvendigt at fremme grøn vækst.

Man kan sætte sin lid til råstofprojekter samt andre som kan styrke økonomien, men vi skal også prioritere indsatser der fremmer importbegrænsninger og modsat højner vores selvforsørgelse. Vi håber at tanken om anlæggelse af vandkraftværk kan opnå tilslutning.

Inuit Ataqatigiit ønsker ligeledes at der tages stilling til at plastforbruget her i landet ikke skal stige fremadrettet gennem afgiftsbelægning af bestemte varer. Forureningen er ikke billig for vores land og dets befolkning. Hvis vi skal have forebyggende indsatser mod forurening, skal må der ske ændringer, fordi vores miljøfond også trænger til indtægter. Inuit Ataqatigiit er parate til at drøfte ændringer af vores vaner. Vi ønsker at tage medansvar også for at holde vores land ren.

Kommunal indsats for iværksætteri

Inuit Ataqatigiit har til denne efterårssamling fremsat et forslag om at flytte erhvervsudviklingsmidler til kommunerne. Desværre har Inatsisartuts Formandskab som automatreaktion meddelt at man ikke vil optage forslaget til behandling, med mindre at man ændrer afstemningstemaet, hvorfor vi fremlægger den som et forslag til en bestemt hovedkonto i finansloven. Vi håber at vi sammen med koalitionen og Demokraatit kan samarbejde om at udvide mulighederne erhvervsudvikling.

Det er yderst nødvendigt at der i kommunerne, i byerne samt bygerne giver mulighed for mangfoldighed på erhvervsområdet. Det vil sige, at vi ikke kan fortsætte på samme måde. De 5 kommuner og erhvervslivet samt borgerne ude på vores vidtstrakte kyst venter på, hvad finansloven som de 31 medlemmer vil vedtage, vil se ud. Hvorfor flytter vi ikke anlægsmidler, erhvervsudviklingsmidler samt midler til turisme og beskæftigelsesfremmende initiativer til kommunerne? Vi flytter den økonomiske "kraft" ud til

kommunerne, hvor erhvervslivet kan deltage i planlægningerne og hvor man ud fra borgernes fremadrettede behov kan skabe udvikling for at nedbringe arbejdsløsheden.

Sagt med andre ord; hvad er fordelene af de eksisterende ordninger? Lad os foretage ændringer og skifte central styring med borgerinddragende drift. Vi kan komme til enighed ved at vi alle lytter til hverandre. Kun gennem samarbejde kan vi nedbringe det enormt store administrationsapparat vi har skabt her. Vi kan udskifte den med øget erhverv og værdiforøgelse. Vi inviterer andre partier til samarbejde om dette.

Inuit Ataqatigiit tilslutter sig bevillinger på 220 mio. kr. om året til nye erhverv samt erhvervsudviklingsinitiativer. Vi har brug for nye arbejdspladser. Men vi skal samtidig huske på, at erhvervsfremmende initiativer ved hjælp af mange midler ikke vil medføre resultater, hvis vi sætter baren for høj til befolkningen. Det er nødvendigt at have mål som man kan enes om, men folks betalingsevne samt bankernes blanke afvisning af investeringer i mange steder her i landet peger på, at vi som lovgivere må pege på andre løsninger.

Lad os skabe noget nyt; Grønlands Selvstyre og rigsfællesskabet er ikke de eneste muligheder. De 5 kommuner kan sagtens løfte opgaverne. Vi kan ikke bare give den uendelige nye udgifter og pligter. Da problemer med likviditet ude i kommunerne berører borgernes levevilkår, må vi flytte midler ud til kommunerne sådan at de får mulighed for at fremme udviklingen.

Erhvervsudvikling i byder og yderområder

Hvad er indholdet på den ansøgning om bemyndigelse til at indgå flerårige aftaler med eksterne samarbejdspartnere til løsning af opgaver, der falder inden for formålet med hovedkonto 64.01.05 erhvervsudvikling i byder og yderdistrikter? Vi skal huske på, at Siumut har indstillet erhvervsudviklingsprogrammet i regionerne, som har kørt mens Inuit Ataqatigiit var en del af koalitionen, hvilket har afstedført stor debat. Vi må sige, at vi er overraskede over, at Naalakkarsuisut har besluttet, at udviklingsinitiativer i byder nu vil udliciteres til eksterne samarbejdspartnere.

Hvem har truffet en beslutning om, at eksterne samarbejdspartnere skal varetage erhvervsudvikling i byder og yderdistrikter? Vi håber på en bemærkning fra Naalakkarsuisut om dette. Lad os blot håbe på, at man ude i byderne man tager erhvervsudviklingsprojekter der kan medføre nye arbejdspladser og erhverv bliver taget alvorligt. Dette må Naalakkarsuisut uddybe.

Sundhedsvæsenet er et tilbud til folk

Landets befolkning skal tilbydes et god liv og sundhed fra landets sundhedsvæsen. Sygdomme og livsstilsbestemte skader skal ikke medføre varig tabt arbejdsevne som følge af at man ikke har eller ikke vil betale. Sundhedsvæsenet er en af søjlerne på velfærdssamfundet. Folk bliver ikke sundere fordi der indføres brugerbetaling på sundhedsydelserne, og man skal være påpasselig med, at der her i landet er borgere og arbejdere der end ikke har penge til en hel måneds udgifter og som vil blive ramt af indførelse af brugerbetaling på sundhedsydelserne.

Inuit Ataqatigiit er helt sikre på at en sådan ordning vil afstedkomme et stort administrativt apparat, fordi priserne på sundhedsydelserne vil tage udgangspunkt i årsindkomst, indkomst for sidste måned eller om man har tilhørt højindkomstgruppen i det forgangne år. Vi opfordrer koalitionen og Demokraatit, som

ynder at ville spare på administrationen, til at udvise påpasselighed. For alt afsæt stammer fra de gældende Inatsisartutlove.

Hvis man tager udgangspunkt i årsindkomster, så vil de skiftende størrelser på årsindtægter for arbejderklassen dokumentere, at de folk med størst behov for sundhedsydelse også vil være dem der bliver ramt hårdest. Det så vi også da beskæftigelsesfradraget var til behandling, idet denne selvfølgelig vil tage udgangspunkt i årsindkomsten.

Inuit Ataqatigiit er imod at Sundhedsvæsenet ændres fra at være et tilbud til folk til at blive et tilbud til bemidlede folk. Vi opfordrer venstrefløjspartierne til at vurdere deres identitet, i stedet for at sidde blødt i skødet på højrefløjen. Kære venstrefløjspartier, vi har som samfund brug for jer. Vi må komme til fællesforståelse, fordi at sundhedsvæsenet løftes i flok af et solidarisk folk.

Lettelser af sundhedsvæsenets opgaver

Kære Naalakkersuisoq for Sundhed; vi er meget tilfredse med, at det vi har debatteret i en årrække nu står til at blive realiseret. Nu kommer der et diabetescenter. Vi er tilfredse med, at der i Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut, Aasiaat og Ilulissat oprettes diabetescentre gennem en aftale.

Dog stiller vi spørgsmålstejn ved, at ophævelse af aftale kan ske med et års varsel, idet dette ikke findes som den bedste løsning hvad angår de syge. Vi opfordrer Naalakkersuisut om at undersøge dette spørgsmål, og lad os sikre det i samarbejde. Jeg vil på vegne af Inuit Ataqatigiit udvise tilfredshed over Naalakkersuisuts opmærksomme indsats på dette område.